

ВИБОРЧА ПРОГРАМА

**доктора біологічних наук, професора Л.Г. Бучинської – кандидата на посаду
директора Інституту експериментальної патології, онкології і
радіобіології ім. Р.Є. Кавецького НАН України**

Вчена рада Інституту експериментальної патології, онкології і радіобіології ім. Р.Є. Кавецького НАН України (далі – Інститут) одноголосно висунула мою кандидатуру на посаду директора, що вимагає від мене не лише виконання певних посадових обов'язків, але і розробки стратегії подальшої науково-дослідної роботи та пошуку нових форм організаційних заходів.

На жаль, сьогодні вітчизняна наука перебуває у складному становищі, що пов'язано не тільки з недостатнім фінансуванням, але і з такими факторами як карантинні обмеження, пов'язані із пандемією COVID-19, внаслідок чого була введена система дистанційної роботи та відбулась втрата плановості виконання досліджень. Тобто, ми маємо ряд об'єктивних причин, які не сприяють активізації наукового пошуку, тому визначення ефективного варіанту інтеграції дистанційної роботи та виконання експериментальних досліджень на сьогодні є однією з ключових задач директора Інституту.

Інститут є унікальною установою, діяльність якої протягом багатьох років була спрямована на вирішення такої складної медико-соціальної проблеми як боротьба з онкологічними захворюваннями. Коли у 1960 році створювався Інститут у Постанові Ради міністрів Української РСР була сформульована мета діяльності установи “посилення наукових досліджень в галузі онкології, надання практичної допомоги охороні здоров'я і підготовка кадрів кваліфікованих лікарів-онкологів” і всі 60 років ми працювали саме за таким стратегічним планом. Ми зберегли інтелектуальний потенціал та наукові школи, завдяки чому ідеологія досліджень повністю відповідає вимогам часу, постійно через аспірантуру та докторантуру проводимо підготовку висококваліфікованих онкологів-експериментаторів та клінічних онкологів, видаємо профільні журнали: міжнародний науковий журнал “Experimental oncology” (2 місце серед 39 індексованих наукових журналів України, Google Scholar h-index – 94, SJR & Scopus h-index – 41; SJR – 0,564; Scopus SNIP – 0,349) та науково-практичний журнал “Онкологія”. Необхідно зазначити, що головним надбанням Інституту є його наукові та інженерні кадри, які можуть забезпечити якісне та академічно добротне виконання науково-дослідних робіт.

Наведене аргументує головну мету кандидата у директори – це створення для співробітників Інституту комфортного клімату проведення наукового пошуку.

Для досягнення цієї мети дирекція Інституту має:

- Забезпечити підтримку молодих науковців шляхом створення дослідницьких груп, які стануть майданчиком для виконання пошукових

досліджень і дозволять набути досвід самостійного вирішення наукових завдань;

- Сприяти виконанню фундаментально-прикладних досліджень спрямованих на боротьбу з найбільш поширеними захворюваннями;
- Активізувати роботу по отриманню фінансової підтримки установи за рахунок грантів, у т.ч. міжнародних.

Основними науковими напрямками розвитку Інституту, що відповідають пріоритетним напрямам розвитку науки і техніки України (Закон України від 16.10.2012 р. №5460) залишатимуться:

- Виявлення маркерів злоякісної трансформації та ідентифікації ознак стовбурових клітин пухлинного пласту з метою ранньої діагностики та прогнозу перебігу хвороби;
- Вивчення біологічних властивостей пухлинних клітин і факторів їх мікрооточення для розробки методології індивідуалізованої корекції взаємин “пухлина-організм”;
- Вивчення молекулярно-генетичних основ регуляції метаболічних процесів при пухлинній хворобі та розробка біотехнологічних і сорбційних засобів їх фармакокорекції;
- Вивчення впливу наночастинок і нанокompatитів на метаболізм нормальних і пухлинних клітин та розробка підходів до таргетної терапії;
- Вивчення впливу канцерогенонебезпечних факторів навколишнього середовища на процес онкогенезу та розробка ефективних заходів профілактики.

Стратегія подальшого розвитку Інституту буде спрямована на гармонійне поєднання досліджень в галузі фундаментальної та клінічної онкології, оскільки саме такий шлях може забезпечити створення інноваційного продукту з перспективою використання в медицині.

Застосування нових діагностико-прогностичних біотехнологій, методології аргументованого вибору терапевтичних засобів, розробка сучасних лікарських препаратів, у т.ч. на основі нанотехнологій, що стане засадою персоніфікованого лікування онкологічних хворих, на мій погляд, є пріоритетним завданням сьогодення. Інститут завдяки багаторічній співпраці з Національним інститутом раку МОЗ України та іншими установами онкологічного профілю України має досвід впровадження сучасних розробок, проте конче необхідна інтенсифікація цього процесу, у т.ч. створення нових ефективних моделей просування стартапів у галузі охорони здоров'я.

Поза тим, безумовно, важливим залишається розширення міжнародної сфери діяльності Інституту. Інститут є єдиним представником від України в Організації Європейських онкологічних інститутів (Organization of European Cancer Institutes, OECI), діяльність якої спрямована на координацію клінічних та

експериментальних досліджень в інститутах Європи. Така співпраця дозволяє не тільки підвищити рівень наукових робіт Інституту, але і коректно проводити дослідження на основі європейських вимог відносно стандартизації діагностичного та лікувального процесу онкологічних хворих, що у решті-решт сприяє покращенню якості життя пацієнтів.

Інститут має низку договорів щодо двосторонньої співпраці та меморандумів про взаєморозуміння з дослідницькими установами та комерційними структурами, зокрема університетами Литви, Латвії, Польщі, Франції, Туреччини, Каролінським інститутом (Швеція), Кубинською організацією з біотехнології та фармацевтичної промисловості та ін. Проте сьогодні конче необхідним є розробка механізмів їх ефективної реалізації.

При плануванні розвитку Інституту на наступні 5 років необхідно окреслити негативні та позитивні сторони нашої роботи і визначити **завдання**:

- Наш великий позитив полягає у збереженні наукових шкіл і ми маємо штат висококваліфікованих науковців з масштабним світоглядом щодо проблем експериментальної та клінічної онкології, що дозволяє коректно вирішувати завдання згідно науковим напрямкам діяльності Інституту, які мають бути оптимізовані;
- Згідно закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність” базове фінансування установи забезпечується державою, яка вимагає концентрації на дослідженнях, спрямованих на вирішення проблеми збереження здоров’я населення України. Тому з метою визначення пріоритетних напрямів досліджень доцільно створити експертну раду по плануванню перспективної тематики, у т.ч. міждисциплінарних проєктів;
- Більшість наших досліджень виконуються на зразках клінічного матеріалу онкологічних хворих і це – наш великий позитив. Ми маємо багато інноваційних технологій, які безумовно необхідно впроваджувати у заклади медичного профілю, але на сьогодні ця процедура потребує значного поліпшення;
- Інститут проводить підготовку кадрів вищої кваліфікації за спеціальностями 091 “Біологія” та 222 “Медицина” (спеціалізація “онкологія”) через аспірантуру та докторантуру (ліцензія МОН України від 15.09.2016 р. №1111), тобто повністю виконує свою місію, але на жаль не завжди дисертаційні роботи завершуються вчасно.
- Кадрова проблема полягає в залученні молоді до наукового пошуку, яка може бути вирішена за умови налагодження комунікацій з ВНЗ України. Ми маємо сумісні лабораторії з Київським національним університетом імені

Тараса Шевченка, Національним технічним університетом України “Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського”, Національним університетом “Києво-Могилянська академія”, Національним університетом харчових технологій. Необхідно оперативно поновити ці договори, запропонувавши сучасний формат співпраці, включаючи підготовку магістрів та аспірантів;

- Інститут має проблеми з забезпеченням сучасними приладами, хоча за останні 2 роки було придбано два прилади (за підтримки програми НАН України, 6541230), проте цього не достатньо. В зв'язку з чим, слід налагодити співпрацю з установами Відділення біохімії, фізіології і молекулярної біології НАН України, ЦКК яких забезпечені необхідним обладнанням, що створить умови для виконання НДР на сучасному технологічному рівні;
- Потребує активізації робота громадської організації “Українське товариство дослідників раку”, (zareestrovana y 2020 p.), діяльність якої полягає в об'єднанні зусиль її членів для максимальної реалізації творчого потенціалу фахівців, зайнятих в галузі експериментальної та клінічної онкології, що сприятиме популяризації новітніх досягнень з проблем скринінгу, діагностики, профілактики та лікування злоякісних пухлин.

Як претендент на посаду директора Інституту, в разі мого обрання, я всіляко сприятиму поступовій реалізації наведених завдань, результати яких є підґрунтям для подальшого практичного впровадження і разом з колективом ми будемо примножувати здобутки нашого Інституту.